

Sygn. akt V CSK 235/18

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa A. Sp. jawnej

w G.

przeciwko Gminie B.

z udziałem interwenienta ubocznego P.

Sp. z o.o. w R.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 listopada 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 3 października 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 7.500
(siedem tysięcy pięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w B. zasądził od pozwanej Gminy B. na rzecz „A.” Spółki jawnej w G. kwotę 14.336 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 maja 2013 r., tytułem odszkodowania na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1945 - dalej: „u.p.z.p.”), a w pozostałym zakresie powództwo oddalił. Wyrokiem z dnia 3 października 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] odrzucił apelację powódki od tego wyroku w części uwzględniającej powództwo, a w pozostałym zakresie oddalił apelację.

W motywach rozstrzygnięcia podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną dochodzonego roszczenia dokonaną przez Sąd pierwszej instancji. Podniósł, że Sąd Okręgowy prawidłowo oparł rozstrzygnięcie na opinii biegłego z zakresu urbanistyki J. M., który wszechstronnie i rzeczowo dokonał oceny zapisów planów zagospodarowania przestrzennego z 2004 r. i z 2010 r., wyprowadzając z nich prawidłowe wnioski w zakresie możliwości korzystania z nieruchomości powódki po zmianie planu. Zdaniem Sądu Apelacyjnego prawidłowo dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne, będące efektem trafnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, skutecznie nie zakwestionowanej przez skarżącą w postępowaniu apelacyjnym, uzasadniają wniosek, że w stosunku do działki [...] nie są spełnione przesłanki, o którym mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1 u.p.z.p., powódka nadal może tę działkę użytkować w sposób dotychczasowy, a rozbudowa zakładu spółki nadal jest możliwa na zasadach, które określa plan. Zmianie uległo jedynie przeznaczenie działek [...] i [...] i w tym zakresie powódka doznała rzeczywistej szkody jedynie w kwocie 14.336 zł. Sąd Apelacyjny nie znalazł również podstaw do uzupełniania postępowania dowodowego na wniosek powódki uznając, że sporządzone przez biegłych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym opinie są wystarczające do rozstrzygnięcia sprawy.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powódkę. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytanie, czy norma określona w art. 398³ § 3 k.p.c. ogranicza możliwość

podnoszenia w skardze kasacyjnej zarzutów błędnej wykładni prawa materialnego, których konsekwencją są wady podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w postaci „luk faktycznych”, uniemożliwiających ocenę zasadności zastosowania przepisów prawa materialnego, stanowiących podstawę prawną roszczenia procesowego. Zdaniem skarżącej zachodzi również oczywista zasadność skargi, ponieważ Sąd Apelacyjny nie rozpoznał większości zarzutów apelacji, w szczególności tych dotyczących naruszenia art. 36 ust. 1 pkt 1 u.p.z.p., a - w przypadku uznania przez Sąd Najwyższy, że Sąd Apelacyjny dokonał wykładni tego przepisu - interpretacja art. 36 ust. 1 pkt 1 u.p.z.p. zaprezentowana w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia jest oczywiście sprzeczna z ustalonym w judykaturze rozumieniem przesłanek z tego przepisu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania ewentualnie oddalenie skargi oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Interwenient uboczny P. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R. w odpowiedzi na skargę wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymagań.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do badania prawidłowości ustaleń faktycznych ani oceny dowodów dokonanych przez sąd drugiej instancji. Wobec związania ustaleniami faktycznymi, stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem kwestionowania wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny. Takie ograniczenie, w odniesieniu do zarzutów procesowych, oznacza eliminację tych zarzutów, które bezpośrednio dotyczą podstawy faktycznej wyrokowania. Możliwe jest natomiast powoływanie się na takie naruszenie przepisów postępowania, których ostateczną konsekwencją jest błędne ustalenie stanu faktycznego, a które nie należą do kategorii błędnej oceny dowodów ani również błędnego wnioskowania (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II UK 139/17, nie publ., z dnia 7 lutego 2017 r., II UK 686/15, nie publ. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2018 r., II CSK 708/17, nie publ., i z dnia 14 września 2017 r., V CSK 600/16, nie publ.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się również pogląd, że niedostatek ustaleń faktycznych uzasadnia zarzut naruszenia prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie, ponieważ nie pozwala na dokonanie przez Sąd Najwyższy jednoznacznej oceny zasadności lub

niezasadności sformułowanych w skardze kasacyjnej zarzutów materialnoprawnych (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1997 r., I CKN 229/97, nie publ., z dnia 26 maja 1998 r., III CRN 516/97, nie publ., z dnia 2 grudnia 1999 r., I CKN 954/98, nie publ., z dnia 13 czerwca 2000 r., V CKN 69/00, nie publ., z dnia 28 lutego 2002 r., III CKN 547/00, nie publ., oraz z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, nie publ., i z dnia 26 listopada 1999 r., III CKN 460/98, OSNC 2000, nr 5, poz. 100). Zastosowanie przepisów prawa materialnego do niedostatecznie ustalonego przez Sąd drugiej instancji stanu faktycznego oznacza bowiem wadliwą subsumcję tego stanu do zawartych w nich norm prawnych, a brak stosownych ustaleń uzasadnia zarzut kasacyjny naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe jego zastosowanie (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2012 r., IV CSK 76/12, nie publ. i z dnia 11 marca 2003 roku, V CKN 1825/00, nie publ.) Skoro zagadnienie, na które wskazuje skarżąca jest dobrze rozpoznane i wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego, nie zachodzi potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym zakresie.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100 i z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi, o której mowa wyżej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że w sytuacji, gdy sąd drugiej instancji nie uzupełnia postępowania dowodowego ani po rozważeniu zarzutów apelacyjnych, nie znajduje podstaw do zakwestionowania oceny

dowodów i ustaleń faktycznych orzeczenia sądu pierwszej instancji, może te ustalenia przyjąć za podstawę faktyczną swojego rozstrzygnięcia. Wystarczające jest wówczas, by stanowisko to znalazło odzwierciedlenie w uzasadnieniu orzeczenia sądu odwoławczego. Podkreślono, że wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. obowiązek sądu drugiej instancji nie oznacza konieczności osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji, wystarczające jest bowiem odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (por. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2017 r., I PK 264/16, nie publ., z dnia 30 września 2016 r., I CSK 623/15, nie publ., i z dnia 15 września 2016 r., I CSK 659/15, nie publ.).

W odniesieniu do art. 36 ust. 1 u.p.z.p. wyjaśniono, że stanowi on mechanizm rekompensaty dla właściciela nieruchomości, której wartość uległa obniżeniu, ponieważ nieruchomość nie może być wykorzystana w sposób dotychczasowy lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem. Wskazuje się, że korzystanie z nieruchomości zgodnie z przeznaczeniem oznacza korzystanie z niej w sposób przewidziany w miejscowym planie bądź decyzji o warunkach zabudowy, natomiast korzystanie z nieruchomości w dotychczasowy sposób dotyczy faktycznego jej użytkowania. Wyjaśniono, że dla oceny zasadności roszczenia opartego o art. 36 ust. 1 u.p.z.p. konieczne jest ustalenie potencjalnej, ale jednocześnie realnej w okolicznościach sprawy, konkretnej możliwości korzystania z nieruchomości, która została utracona lub istotnie ograniczona (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2016 r., V CSK 117/16, nie publ., z dnia 9 kwietnia 2015 r., II CSK 336/14, nie publ., i z dnia 22 listopada 2013 r., II CSK 98/13, nie publ.).

Z motywów zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny podzielił poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną, odnosząc się w niezbędnym zakresie do postawionych w apelacji zarzutów koncentrujących się wokół naruszenia art. 233 § 1 i art. 227 k.p.c. oraz art. 36 ust. 1 pkt 1 u.p.z.p. Lektura uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie przekonuje o tym,

by Sąd Apelacyjny nie rozpoznał wszystkich zarzutów postawionych w apelacji ani by dopuścił się kardynalnych błędów w zakresie zastosowania art. 36 ust. 1 pkt 1 u.p.z.p. Przeciwnie stanowisko skarżącej w istocie wynika z kwestionowania wniosków wyprowadzonych przez Sąd Apelacyjny w zakresie ustalenia potencjalnej, ale jednocześnie realnej w okolicznościach sprawy, konkretnej możliwości korzystania z nieruchomości, która została utracona lub istotnie ograniczona w oparciu o ocenę dowodów zgromadzonych w sprawie, dotyka zatem kwestii usuwających się spod kontroli sądu kasacyjnego.

W konsekwencji, analiza wniosku, na tle podstaw skargi oraz motywów zaskarżonego orzeczenia, nie prowadzi do oceny, że stanowi ono konsekwencję jaskrawych błędów w podejmowanych działaniach procesowych czy wykładni prawa.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3, 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265).

Sąd Najwyższy nie orzekał o kosztach postępowania kasacyjnego interwenienta ubocznego, ponieważ w odpowiedzi na skargę, ograniczono się do sformułowania wniosku o zasądzenie kosztów jedynie w związku z oddaleniem skargi, a nie odmową przyjęcia jej do rozpoznania.